

АНТРОПОСОФСКИ ВЕСТИ

Брой 28
Михаиловден 2009
Цена: по желание

ИЗДАВА СЕ ОТ АНТРОПОСОФСКОТО ОБЩЕСТВО В БЪЛГАРИЯ

Антропософията е път на познание и себеразвитие, който обхваща сферите на философията и науката, изкуството и социалния ред, предлага духовно-научни методи за развитие на истинско осъзнаване на Реалността, дава обективно обяснение за човешката и световна еволюция. Основателят д-р Рудолф Щайнер (1861 - 1925) предоставя на всяка индивидуалност в пълна свобода обективно да изследва и провери фактите, изнесени от него за видимия и невидимия свят.

Съдържание:

1.	Пътят на Архангел Михаил.
2.	Михаилова имагинация.
2.	Връзка със съществуващата Антропософия.
3.	Диалогът на душата със самата себе си. Как мисленето може да стане интуиция на духа?
7.	Към какво трябва да бъде насочено вниманието при медитацията?
9.	Призраците на 1776 г. и Китайско-Американските връзки в 21 век.
11.	Знание, наблюдателност, отговорност.
13.	Срещата с малкия пазач на прага.
14.	Нов подход към съвместната антропософска работа.
15.	Нова книга.
15.	Работа с приказки.

16. **ПОКАНА**
за празника Михаиловден.

16. **АНТРОПОСОФСКИ
УЧЕБНИ ГРУПИ**

Пътят на Архангел Михаил

И ето, сега ние се намираме в прехода между празника на Йоан Кръстител (24 юни) и празника на Архангел Михаил (29 септ.). От неговия апогей на Слънчевата светлина вървим към есенния здрач. Дните стават все по-кратки и все по-хладни. Слънцето описва все по-малки дъги над Земята шир.

Слънцето! – нима то е само онова ослепително огнено кълбо в небесното пространство, което обикаля нашата Земя в своята гигантска, но все пак изчислима орбита? Не е ли то по-скоро една вездесъща сила, която изпълва нашето небе, пулсиращ знак от светлина, загатващ за едно всеобхватно, всепроникващо Същество, видимото сърце на една величествена, йерархично построена духовна сфера, чиито въздействия ние непрекъснато улавяме в нашия живот? Жизнеутвърждаващата мощ на Слънцето изобщо не може да бъде сравнявана, нито идентична с огненото кълбо на видимото Слънце; защото ако излъчваше само физическа светлина и физическа топлина, то би предизвикало единствено опустошение и смърт, както това става в пустинята. Съвременната наука лансира своите хипотези за Слънцето и го сравнява с "гигантски комплекс за атомен разпад". Така тя не забелязва, че превръща Слънцето в царство на смъртта, на чийто трон стои Ариман. Само ако се издигнем над чисто физическия аспект ние ще виждаме в Слънцето точно обратното: не царството на смъртта, а вечния източник на живота.

През звездата – Слънце – мистичното съзнание на древното човечество все още виждаше като през един прозорец една жива, йерархично подредена сфера. Зад променливия дневен светлик гърдите виждаха колесницата

на Хелиос, а над него – един още по-висш Бог, Аполон, когото те наричаха с името Феб (Сияйният). И когато се обръщаха към Аполон, те всъщност възприеха пулсиращото етерно тяло на самото Слънце.

А над Аполон древните Мистерии говореха за един още по-висш Бог, когото наричаха "Слънце". Юлиан Апостат все още пазеше учението на Заратустра за "тройното Слънце", за висшия Слънчев Бог, същинския Слънчев Аз – Аура Маздао – чието по-късно проявление предхристиянските религии почитаха под името Озирис.

Само за ограничено време най-първите християни носеха в сърцата си предчувствието, че в Христос Исус този най-висш Слънчев Дух живя като един човек сред своите братя човеци.

По-късно Дионисий Ареопагит, атинският ученик на ап. Павел, съумя да пренесе грандиозното учение за Йерархиите, което се запази чак до късното Средновековие.

Винаги, когато стане дума за 9-те Ангелски Йерархии, Архангел Михаил, като Архангел на Слънцето, бива поставян на най-видното място. За него чуваме още от пророк Даниил (10,13) и до времето на Вавилонското робство еврейският народ е бил именно под инспиративното водачество на Михаил. Макар и Архангел на Слънцето, през тогавашната епоха Михаил е инспиратор на Лунната религия, почитаща Яхве. Бил е "лице на Яхве". Геният на златото сече сребърни монети. Тогавашното човечество не е било узряло за директна среща със светлината на

Христовото Същество, а само за нейното Лунно отражение чрез утвърждаващото се мо-

зъчно мислене.

Тук мисията на Яхве приключва. Михаил се освобождава от "избрания" народ и от Дух на народа се издига до Дух на Времето. Зазорява се новата Михайлова епоха. Целият духовен хоризонт на човечеството просветва. Изгревът на Слънцето измества Лунната светлина. Игривите лъчи на идващия Христос пробиват небето.

Михайловите инспирации заливат цялата Земя: последните еврейски пророци имат своите съвременници в лицето на големите гръцки мислителци от Питагор до Платон и Аристотел; в Индия откриваме великия Буда, в Персия – Заратустра, в Китай – Лао Дзъ и Конфуций.

След централното събитие в общочовешката история: физическата инкарнация на Христос в тялото на Исус от Назарет, след "трите години" завършили с Мистерията на Голгота, идва следващият връх в еволюцията: в една част от човечеството да се създаде духовната атмосфера за "новото идване" на Христос, вече не във физическо, а в етерно тяло. Както някога Архангел Михаил е бил лице на Яхве, така сега Архангел Михаил е лице на Христос.

Съвременната епоха на Михаил започна през 1879 г. и първият дар на Михаил за нашето време – това е антропософията на Рудолф Щайнер. Ако човечеството има смелостта да вникне в този дар и да го приложи в света, то ще се свързва не с Лунните отразяващи мисли,

а със Слънчевите мисли. Там, където хората – без да губят строгата мисловна дисциплина, която се изисква в епохата на естествените науки – извършват прехода от мозъчното мислене към мисленето със сърцето – там са сплотени кълновете на виждането в свръхсетивния свят, кълновете на онова Павлово "проглеждане пред Дамаск", което, като възможност, носи в себе си всяка човешка душа.

В областта на Духа борбата на Михаил с Дракона е вече започната с успех. На Земята тази борба трябва да се завърши от човека.

А как да разпознаем Михаил? Неговият жест вече не е свързан с войнственост и сила. Едната му ръка посочва меча надолу към поваления, но жив Дракон. Този Дракон е вътре в нас. Другата му ръка е издигнала високо нагоре Везните, където ще бъдат претеглени нашите действия. Михаил не говори. Устните му са раздвоени; строгият му загрижен поглед гледа право в очите и сякаш казва: "Аз съм тук заради вас. Искам да ви помогна с всичките си сили. Но ако останете такива, каквито сте, аз не мога да ви помогна. Ако останете такива, каквито сте, еволюцията на света свършва. Вие трябва да станете други и тогава можете да сте сигурни в моята помощ."

д-р Димитър Димчев

Михайлова имагинация

Вие, даряващи световите сияйни Духовни сили, произлезли от Слънчевата мощ, сте предопределени от божествената мисъл за блестяща одежда на Михаил.

Той, Христовият вестител, препраща във вас святата мирова воля, носеща човека; Вие, светли същества на етерните светове, носите Христовото слово на хората.

Така се явява Христовият вестител на жадуващите, търпеливо чакащи души; На тях им свети вашето сияйно слово в мировото време на духовния човек.

Вие, ученици на духовното познание, приемерте мъдрия повик на Михаил, поемете действено любящото слово на мировата воля във високите цели на душите.

Рудолф Щайнер

Превод от немски – Величка Йорданова

Връзка със съществото Антропософия

Антропософията работи като същество, доколкото живее в човека. Зейя Цицерман тръгва от този факт и наблюдава резултата: изживяване на отношенията на нашето собствено съзнание и съдба със законите и волята на Христос.

Антропософията е живо същество, което се движи невидимо между нас като непрекъснато търси пътя водещ към човешкото сърце. Ние усещаме отговорността си към това същество, тъй като то получава живот от съзнанието, което хората насочват към него. Когато изпитваме този факт, ние имаме чувството, че нашият антропософски живот представлява разговор със съществото Антропософия.

Островчета на съзнание

Един разговор винаги може да бъде почувстван като обогатяващ и благотворен, ако носи импулси, развива съзнанието, докосва

ни и, може би, ни посочва нови пътища. Така, един подобен разговор със съществото Антропософия може да отвори портата на душевни области непознати до този момент. Това може да доведе до създаване на островчета от съзнание в областта на волята, островчета открити за михайловите същества.

Тогава човекът се преобразява; събужда се разбиране за настоящата ни земна съдба и за начина, по който тя е свързана с миналото и с бъдещето. Ние можем да изживеем съдбата си в света като израз на собствената ни дейност, който по този начин се отразява върху волеви ни сили.

Това, което се извършва с будно съзнание, се предлага на преценката на духовните същества по време на съня. Ако целите ни са в съгласие с целите на духовния свят, те могат да бъдат приети от духовните същества, които тогава се свързват с нашите дела и това ще повлияе на хода на бъдещите ни действия. И

когато тези островчета в областта на волята съберат заедно известен брой хора в социалната сфера, могат да се зародят кълновете на истински духовни общности.

Рудолф Щайнер посочва, че Мистерията на волята ни е напълно непозната, защото нашата култура е интелектуална от 14-ти век насам. Ние нямаме съзнание за начина, по който волята работи за образуването на понятията и как тя въздейства навсякъде в нас.

Всеки волеви процес е също топлинен процес; той изразява преобразуване изразено в материята. Неговият прототип се съдържа в свободното деяние на Голгота, където едно много възвишено Същество се съедини със Земята, до най-фините нейни субстанции.

Зейя Цицерман

"Антропософията в света", юли-авг. – 2009

Превод от френски – Светла Бисерова

Диалогът на душата със самата себе си

Как мисленето може да стане интуиция на духа?

Какво е духът? Този термин се намира на пресечната точка между религията, философията и мистицизма. В тези три връзки той е съответно тайнствен, комплициран и мъгляв. Объркването, което произтича от това, има за последица, че днес той вече не означава кой знае какво за никого.

Нека да си припомним как живеехме в света като деца, когато си играехме сред природата: Всичко беше живо, в смисъл, че всяко нещо преливаше от реалност, която ни говореше: един слънчев лъч, тъмно зеленото на едно надвесено дърво, прозрачната и студена вода на потока, и т.н. Всичко вибрираше и се сливаше с нас. Не е ли вече Духът тази реалност изпълнена със сила, красота и величие? Нейният глас отеква в дълбините на нашето същество с такава мощ, че имаме впечатлението, че това ни подхранва.

В Лувъра, в частта посветена на изкуствата на Африка и Океания, има една великолепна африканска дървена статуя, представляваща седнала жена, кърмеща новороденото си дете(1). Наблюдавайки с какъв финес върху това лице, овесено на гръдта на майка си, художникът е успял да създаде чудесния жест на сукането на кърмачето, човек може да разбере естеството на Духа: той е в смукването на реалността!(2)

Растейки детето загубва тази връзка с подхранващата реалност. Ние вече не се гмурваме в нашите възприятия по същия начин, както се гмурваме в реката, скачайки от висока скала. Но на един следващ етап от младостта може да се изживее следната опитност с Духа: чувал съм студенти да казват за една преподавателка, че тя не само им преподавала, но ги и хранела! Усещането, че това, което виждаш и разбираш, те храни, също е една основна характеристика на Духа. Това означава светът да те изпълва и едновременно да те подхранва и изгражда и да те пресреща в собственото ти същество.

Мястото на мисленето в източната медитация

По нататък се случва така, че започваме да гледаме на всичко "отдалече", като през помътнял екран. Това явление може да се обясни с факта, че ние все повече поставяме мисленето си между себе си и света. Лицето на възрастния, когато мисли, може понякога да създаде впечатлението за щит издигнат срещу света. Другояче казано ние изгубваме Духа, защото спечелваме главата! Западната култура рядко взима под влияние това явление, което се появява във всяка човешка биография. Източната култура пък е потърсила средства да поправи това чрез практикуването на медитацията.

Какво представлява медитацията? Преди няколко месеца излезе последната книга Матео Ри-

кар, близък сътрудник на Далай Лама. Черпейки от източните традиции, които той е прилагал много години, авторът излага целите и средствата на практикуването на медитацията. Нека да разгледаме мястото на мисленето в изкуството на медитацията такава, каквото той ни го представя: менталното (умственото) е сила, която обикновено абсолютно не владее самата себе си, прехвърляйки се от обект на обект и от възприятие на възприятие. Но това непрекъснато движение го осъжда да остава на повърхността на нещата. Източната медитация се стреми да го канализира като насочва неговия поток върху един определен обект: дишането, повтарящ се жест, непрекъснато повтаряна мантра, и т.н. След това трябва да се извърши осъзнаване на самото внимание. Мисленето трябва да се отдели от съдържанията, които го занимават, за да разгледа собствения си жест:

"Припомнете си, че мислите са само продукт на мимолетното свързване на голям брой фактори. Те не съществуват сами по себе си. Ето защо, още с възникването им разпознайте тяхната природа, която е празнота. Те веднага ще загубят силата да пораждаат други мисли и веригата на илюзията ще бъде прекъсната. Разпознайте тази празнота на мислите и ги оставете да се разпадат в естествена яснота на бистрия и неизменен дух."(3)

Медитацията може да се надява да достигне до "събуждането" и да живее в предумишлено лишения от съдържания поток на чистото съзнание. Според Матео Рикар тази практика по никакъв начин не цели да си гледаш в пъпа, а поставя човека във връзка с истинската реалност на света.

"Разбирането, за което става въпрос, се състои в едно по-ясно виждане на реалността. Медитацията не е средство да се бяга от действителността, както понякога я упрекуват: напротив, тя има за цел да ни накара да видим действителността такава, каквато е – най-близо до това, което изживяваме."(4)

Следователно източната медитация смята, че е в състояние да достигне Духа чрез усилието да изтрие съдържанията на мисленето, които се поставят между нас и реалността.

Отношението към собственото ни мислене

Но как стоят нещата, ако се счита, че в мисленето се съдържа един елемент от благородството на човешкото същество, от който и дума не би могло да става да се откажем? Възможно ли е да се достигне до Духа по друг начин освен чрез изтриването на съдържанията на мисленето? Съществува ли възможност за мисленето и чрез него да се достигне до областта от съществуването останала скрита?

През по-голямата част от времето ние мислим без да си даваме сметка какво представлява тази дейност за нас. Ние въобще не се отделяме от нея, освен когато сме "като в мъгла" или обратно, когато "мислите ни са ясни" или при психично заболяване или сенилност, при положение, че все пак е останала известна яснота на ума. Най-много да имаме съзнанието, че сме принижени или въздигнати според това дали мисленето ни е повече или по-малко

функционално. Общо взето ние неотстъпно се идентифицираме с него.

При все това връзките между нашето вътрешно същество и мисленето могат да бъдат предмет на осъзнаване. Във филма "Рио браво", уестърн с Джон Уейн, съсредоточаването на вниманието върху връзките е основно. Цялата интрига почива върху качеството на вниманието по отношение на детайлите и на бързината, с която човек е в състояние да ги свърже помежду им. То ни кара да изпитваме тази сила на присъствие на духа, което може да ни свърже с хората до нас с едно великолепно съчастничество, отчитащо прозорливостта на едните и на другите. Някои екипни спортове също позволяват да се изживеят подобни състояния.

Можем да се позовем също на моментите от живота, когато мисленето ни сякаш се е пробудило и чрез него сме разкрили самите себе си. Откриването на философията, ако изиграе ролята си около седемнадесетата година, не е само откритие на авторски доктрини, които трябва прилежно да се изучават: то може да бъде придружено от това, което е свободно в нашето същество и да позволи откриването на нашата най-свята индивидуалност! Платон изрази това, твърдейки че у някои хора съществува философски "натурел"(6). Според него той може да се разкрие, когато не е задушен или повреден от социалния живот. Не ставаше въпрос да се посочи съществуването на изключителни същества, които да образуват някакъв елит. Платон просто искаше да привлече вниманието върху факта, че когато човек се учи да философства може да почувства изплуването на нещо, което ни е придружавало от самото ни раждане. Проявява се едно предчувствие за предрожденото ни съществуване в способността да си задаваме въпроси върху съществуването, боравенето с понятията и способността да владеем самите ние хода на мисленето.(7) В момента когато истинската индивидуалност иска да пробие въпреки социалното и семейното обкръжение, може да бъде неоченимо човек да съзри в себе си елемент, който идва от по-далече отколкото всичко, което ни е оформило.

Понякога животът съдържа също някои изживявания, които ни принуждават да се отграничим от мисленето, моменти, в които изпитваме истинско отвращение от тази душевна дейност. Например, след много интензивно интелектуално учене или преизживяване на самотност, когато мисленето твърде дълго се е въртяло в кръг. И така, отношението ни с нашето мислене съвсем не са неизменни. Те се развиват и преобразяват, доколкото всеки от "партньорите" върви по своя собствен път. Важно е добре да се схване, че става въпрос за връзка между две тясно свързани понятия, които по никакъв начин не трябва да се смесват.

Доверието в мисленето

Имаме ли наистина доверие в мисленето при направляването на живота си? Обичаме ли го? Понасяме ли го? Можем ли да правим важен избор, основавайки се на това, което то ни посочва? Или предпочитаме да следваме други подтици като на-

вика, мнението, интуицията, гласа на желанието, на сърцето, на инстинктите и т.н.?

За да имаме доверие в него, трябва да знаем дали това, което то ни казва за действителността е вярно. В "Републиката" Платон използва един силен образ, за да охарактеризира съгласуването на човешкия разум с действителността: образа на слепец, който случайно и без да знае върви по правия път.(8) Наистина, ако ни се случи да мислим за нещата съобразно с реалността, много често ние не знаем това.

И все пак понякога съществуват ситуации, в които имаме вътрешна сигурност, че това, което сме избрали и мислим е правилно. В диалозите на Платон ни се разказва за една опитност от този вид. Става въпрос за момента, когато Сократ се намира в затвора в очакване на екзекуцията си. Приятелят му Критон идва да му предложи решението за бягство и отиване в изгнание. Обаче Сократ му излага в един дълъг хубав разговор защо не може да не се подчини на върховното съдебно решение на града Атина, въпреки, че осъждането му се основава на клеветнически твърдения. На пръв поглед е трудно да се разбере упорството му да приеме тази присъда. Обаче ведрото доверие, което се излъчва от думите му, ни позволява да съзрем нещо друго. В един момент от диалога си с Критон(9), той припомня някогашните им дълги разговори върху въпроса дали е законно да се извърши неправда към другия при известни обстоятелства и решителния отрицателен отговор, който те са дали. Тогава Сократ го пита дали те, единият и другият, са били наистина убедени в онзи момент в това, което бяха признали за вярно или пък това са били думи хвърлени на вятъра. Тука, той поставя пръста си върху нашия проблем. Наистина нашите разсъждения могат да ни позволят да достигнем до известни заключения, но за да включим трайно волята си в противопоставянето не ни е достатъчно да изпитаме всемогъществото на рационалността и да я приложим. Необходимо е нашата най-дълбока вътрешност да бъде разтърсена от реалността на мислите ни за света! Ако Сократ успява да приеме толкова ведро смъртта си, то е защото е проникнат от такава сигурност.

Светлината на Доброто

Как е възможно да се обясни това тайнствено чувство на съгласуваност между мисленето ни и действителността? Платон беше схванал, че когато то се зароди, един вид вътрешна светлина се разлива върху съответните ситуации. В стремежа си да задълбочи това явление той си беше дал сметка, че то е дълбоко благотворно. Ето защо той твърдеше, че тогава Доброто разпръсква своя блясък:

"Знаеш, че когато очите се обърнат към предметите, които не са осветени от Слънцето а от звездите на нощта, те едва ги различават.(...) Но, когато гледат осветените от слънцето предмети, те виждат ясно и показват способността да виждат, с която са надарени.(...) Разбери, че същото нещо става и по отношение на душата. Когато съсредоточи погледа си върху това, което е осветено от истината и битието, тя разбира и познава;

тя показва, че е надарена с ум.(...) Бъди сигурен, че това, което разлива светлината на истината върху предметите на познанието, това което дава на познаващата душа способността да познава, то е идеята за доброто.(...) Схвани следователно, че те са две: доброто и Слънцето: едното е владетел на мислимия свят, другото – на сетивния свят."(10)

Притежавайки особено изострен усет за живота на мисленето Платон беше забелязал моментите, в които една вътрешна светлина се изявява, когато изработеното за света съждение е в съгласие с него. Понякога настъпват ситуации, в които това, което се мисли, бива осветено от Битието! Неговата светлина не само потвърждава правдивостта на мисленето, но също така оживява и заздравява вътрешното ни същество. И обратно, когато създаваме мисли, които са твърде отдалечени от действителността, настъпва нещо като затъмняване, психическо оковане. Всеки човек притежава способността да долавя светлината на Доброто. Но често той няма необходимото доверие, за да се осмели да се позове на този "усет за истината"(11), който живее в него.

Диалогът на мисленето с Аза

Как е възможно да получим проявяването на светлината на истината? Ако наблюдаваме внимателно това нещо, можем да забележим, че тя се появява винаги, когато мисленето приеме формата на диалог със самото себе си. В "Теетет" на Платон се съдържа прочутата дефиниция на мисленето като диалог на душата със самата себе си:

"Какво наричаш мислене? Обсъждане, което самата душа извършва изцяло със самата себе си за нещата, които ѝ се случва да изследва.(...) Понеже то какво ми се струва, че душата прави когато мисли: нищо друго освен да води диалог като се пита самата себе си и си отговаря положително или отрицателно. И когато, взела становище, дали с известно забавяне или сочейки право в целта, тя заговори с един единствен глас, без да е раздвоена, ние приемаме, че именно това е нейното мнение. Така, че да имаш мнения, аз наричам това да говориш, а мнението го наричам изказан език, не разбира се за някого или на глас, а за самия себе си и в мълчание."(12)

От този пасаж обикновено се запомня, че мисленето е един вътрешен мълчалив говор. Обаче тук Сократ е искал да изрази една много по-обширна реалност. Той е искал да посочи, че наистина мисли единствено този, който умее да насочва мислите си към най-вътрешната ядка на своето същество. И да слуша какво тя му отговаря. Истинското мислене не се състои в това да се комбинират понятията помежду им, а да се извърши обръщането на мисленето към Аза. Когато си говорим на самите себе си в една интимност, в която има място само за искреността, това изумително нещо може да се случи!

Това става по-ясно ако вземем в предвид, че исторически Сократ е фигура стояща по средата между два типа "мислители", мъдреците и софистите. Особеното при мъдреците е, че притежават мъдрост, която ги надхвърля и те са само нейни

пазители. Те я предават без да се стремят да внасят каквото и да било от своята личност, дори без да размишляват над това, което са получили по този начин, от страх да не го изопачат. Софистите често са лишени от всякаква мъдрост, но притежават във висока степен способността да комбинират идеите помежду им, за да стигнат до заключенията, които ги интересуват. От една страна статично мислене, от друга – размишление, отнесено във вихрушка, в която няма спиране. Между двете Сократ внася в мисленето движението на една разсъждаваща мисъл придружена от съзнание и присъствие в себе си. Диалогът на душата със самата себе си се състои в това да обърне движението на мисленето към себе си. Понеже в срещата на мисленето и Аза може да настъпи потвърждението на действителността. Поставено пред това огледало на истината, самото мислене изпитва своята умерност.

Логосът, мнението и убеждението

Когато мисълта и Азът говорят "в един глас", това означава, че е постигнато съгласие с реалността. Именно когато така говорим на себе си, можем да получим впечатлението, че ни говори светът. Че силно ни говори, т.е., че ние чуваме гласа на действителността да трепти в нашата вътрешност. Така можем да разберем по-добре толкова тайнствения гръцки термин Логос, който превеждат с различни думи, а именно Слово и Разум. *Логосът е словото на действителността, което се чува в душата, когато разумът влезе в диалог със самия себе си.*

Когато мисленето и Азът влязат в диалог и са в съгласие, Платон казва, че тогава се образува мнение. Но днес тази дума би могла да ни заблуди. Мнението означава приравняване на мисленето и Егото. Обаче, както показва затруднението на преводача в една от бележките му, Платон е искал да каже нещо друго.(13) Вероятно той е имал предвид една действителност, за която още не е разполагал с никакво понятие: съгласуването на мисленето с духовната същност на Аза. Наистина Азът, който разлива върху мисленето светлината на истината, не е Егото, земната ни личност по необходимост ограничена и несъвършена. Той е вътрешната ядка на нашето същество, нашата вечна чисто духовна същност, която Шайнер се е опитал да изясни в своята книга "Теософия".(14) Ето защо за Аза е възможно да излъчи върху мисленето блясъка на Логоса: той е тясно свързан с него в областта на същностите! И затова е може би за предпочитане да употребяване думата **убеждение** вместо **мнение**, за да означим съгласуването на мисленето и Аза.

Представите и интуицията на Духа

Какво изключително преобразяване е претърпяло мисленето, за да престане да бъде този щит издигнат срещу света и да се обедини вече с действителността? За да узнаем това, нека продължим изследването на естеството на мисленето.

То е почти винаги представно. В трактата си "за душата" Аристотел отбелязва, че ние никога не мислим без образи.(15) Наистина всичките ни мисли се отнасят към някой сетивен елемент. Дори най-чис-

тите ни абстракции! Що се отнася до мен, понятието ми за Доброто всъщност се свързваше с дискретна жълта светлина. Без да се усетя аз извиквах образа на Слънцето всеки път, когато това понятие изникваше в съзнанието ми. Древните египтяни са твърдели, че представяйки си своите богове, те са знаели, че това не отговаря на "тайните имена" на тези божества(16): те са имали представа за съществуваща разлика между представите за нещата и техните понятия (техните тайни имена). Следователно, повече или по-малко очевидно, всяко мислене е различно. Ние мислим под формата на "представи", т.е. с едно мислене свързано с образи. Но днес може ли да се мисли без образи? В книгата "Тайната наука" Щайнер твърди, че това е възможно:

"Когато изграждаме една мисъл въз основа на физически сетивното наблюдение, тя, естествено, е свързана със сетивните впечатления. Обаче нещата стоят така, че човек може да изгражда не само такива мисли.(...) Той узнава как в дълбоките сфери на душата една мисъл се вплита в друга, как една мисъл търси друга, дори и когато връзката между тях не се дължи на сетивните наблюдения. Същественото тук е, че човек сега забелязва как мисловният свят има свой вътрешен живот, как, ако мисли в истинския смисъл на думата, човек вече попада в един жив свърхсетивен свят."(17)

"Ако човек мисли в истинския смисъл на думата", този израз дава решението на задачата, ако се запитаме какво ще рече да се мисли в истинския смисъл на думата. Когато поставяме в ума си някаква представа, в началото тя е напълно натопарена със своя сетивен образ. Но ние можем да се концентрираме върху нейното съдържание, да засилим едновременно нашето внимание и нейното присъствие. Тогава влизаме в диалог с нея. Ние не просто мислим за нея студено, а приемаме, че тя живо се обръща към вътрешното ни същество. Тогава може да възникне процес на пречистване на представата, понеже в движението на мислите, които кръжат около представата започва да изплува чистото понятие. В началото може да става дума само проблясъци на присъствие. Но ако останем концентрирани върху представата, която сме си избрали, така че всичките ни мисли да се отнасят за нея по логичен начин, както при разговор "tête-à-tête" (на четири очи), който не би понесъл прекъсване, духовното понятие изплува във вътрешността на душата ни. Мисленето на понятието е диалог на душата със самата себе си. Чувстваме това поради факта, че то (понятието) ни съобщава за своето битие, доколкото го мислим. Неговата същност прониква моя Аз, доколкото си разговарям с него. Дори представата да е в разрез със света, за сметка на това чистото понятие произтича от реалното. То е дума на Духа. Следователно, мисленето става интуиция на Духа, когато преминава от представата към понятието.

Да говориш сам на себе си и да мислиш Аза

Как да се опише този диалог на душата със самата себе си, който позволява да се достигне до Духа? Той може да бъде само предмет на приближи-

телно сравнение, тъй като трябва да се реализира само в себе си. По време на някой концерт, може би сме изживявали състоянието, при което, поради особено интензивното слушане, сме получили впечатлението, че музиката избликва от душата ни в самия момент на слушането. Практикувайки военно изкуство, може би сме изживявали ситуация, в която напълно отдадени на битката, интуитивно сме схващали всичко, което нашият противник ще извърши, преди той да е загатнал и най-малкото движение.(18) Неговата воля е станала наша воля. Що се отнася до диалога на душата със самата себе си, става въпрос за нещо подобно: ние ставаме съдържанията на нашите мисли. Единствената разлика с примерите, които току що приведохме, е, че тук сме едновременно автор и зрител. Също като че ли сме музикантът и слушателят или и двамата участници в битката.

За да осъществим този вътрешен диалог, става дума да осъзнаем езиковата форма на нашето мислене. Както отбелязва Маъо Рикар, мисълта се смесва с един непрестанен шепот. И оттук идва предписанието да се научим "да бъдем мълчаливи", да накараме да замлъкне непрекъснатия поток от асоциации с понятия, който ни пронизва. Пробуждането, към което се стреми източната медитация е дълбока тишина на душата състояща се в това да останем в присъствие на нещата след затихването на бързивия шепот на нашите мисли. Обратно на това, диалогът на душата, за който говори Платон, изисква да се тръгне по посока на интензифициране на езиковата форма на мисленето. Трябва да се научим да си говорим ясно и на глас вътре в самите себе си! Действително, според Рудолф Щайнер, е имало времена, когато думите са кънтели в човека докато е мислел. Но абстрактността, която постепенно завладя умовете, имаше за последица изтъняването на вътрешния говор. Ние сме станали глухи за словото на Аза в душата и неми за изговарянето му.

"В онова първобитно време човекът не е мислел(...) по същия начин като нас, а е мислел с думи.(...) Той вътрешно е чувал думите да текват, докато ние мислим абстрактно.(...)"(19)

Така, диалогът на душата със самата себе си развива способността да се предизвика надигането на гласа в душата. Това вътрешно слово, което някога е било дадено с цялата му мощ, сега трябва да бъде оживено от Себето.

Едно понятие особено добре се поддава на това упражнение: думата "Аз". Един пример ще ни позволи да разберем защо: един приятел ми разказа как като дете изпаднал в истинска "криза на лъжи". Това състояние продължило известно време до деня, в който си казал, че това не може повече да продължава така. Той се уединил на тихо място и започнал да си говори сам на себе си прости неща като: "Ама какво ми става? Защо правя това? Искам това да спре, не искам вече да лъжа." Тогава успял да попречи на тази болест. Силите на лъжата не пускат винаги така лесно този, когото са хванали! Но това дете е успяло да ги победи с простите думи, които е отправило към себе си. Извикването

на "Аза" е възстановило връзката му с неговата истинска духовна същност. Този призив към самия себе си е станал интуиция на духа на собственото му същество. Ако това нещо изглежда да е било лесно за него, то се дължи на факта, че едно дете е все още близко до живота на чистите понятия. Всяка дума, която то схваща, е все още пропита с реалност. Така, "Азът" или "Себето", които при възрастния често са само кухи представи, за него все още са изпълнени със своята субстанция, с духовен живот. Ако поне малко се поупражнява в това, възрастният също може да го постигне. За това е достатъчно да постави тази представа в съзнанието си, да се концентрира върху нея, мислейки за съдържанието ѝ, като по този начин изпита това, което тя му съобщава за вътрешността на душата му. Съсредоточаването върху понятието "Аз съм"(20) може да се разглежда като модел на новия тип мислене, който ние се стремим да опишем, понеже то изисква този диалог на душата със самата себе си.

Платоновите корени на Антропософията

Следователно, наистина съществува основна разлика между източната медитация и подхода произтекъл от Платон. Тази медитация би искала да омиротвори ума и да го опразни откъм съдържания, за да може той да разпознае потока на познанието, който е истинската му реалност, предизвиквайки по този начин едно състояние на блаженство наричано "Пробуждане". Подходът на Платон означава усвояване на концентрацията върху съдържанията на мисленето в диалога на душата със самата себе си, така че Духът да може да се освободи от представите. Съвсем не се касае за елиминиране на съдържанията на мисленето, за да бъдат те разградени, а напротив за концентриране върху тях, за засилване на присъствието им, за подчертаване на тяхната консистентност, с цел да бъдат задълбочени вътрешно.

Когато в началото на ХХ в. Рудолф Щайнер влиза в Теософското общество, тази среда е била силно обърната към източната медитация, към упражненията по дишане, към множеството молитви на санскритски, към мистичната отдаденост на видими и невидими учители, и т.н. В подобен контекст недоверието към мисленето е било изострено. И Щайнер започнал да предлага упражнения за посвещение, т.е. предвидени да позволят достъпа до духовната област и основани върху мисленето! Той се осмелил дори да каже: "Трябва да обичате една мисъл както се обича дете."(21) Това било прието резервирано! Като четем записите на първите му лекции, усещаме, че той е трябвало да отговаря на забележки, според които неговият метод е погрешен. Той не дава ясни отговори на тези възражения, а по-скоро си служи със загадъчни метафори. Например, това сравнение на мисленето с огъня: точно както мисленето не успява да достигне до духовния свят, ако бъде оставено в обикновеното си състояние, също и огънят разпространяващ се свободно във въздуха не би могъл да задвижи локомотива, ако не е поставен под котела.(22) Всъщност въпросът е бил да подтикне слушателите си

да задвижат един начин на мислене, чието начало беше положил Платон. От тази гледна точка живото слово на Антропософията се основава на сентенцията на Шармид: "Да познаваш себе си, това именно е мъдростта." (23) Антропософията е мъдрост на Духа чрез това, че дава средствата за развиване на медитативния диалог между Аза и мисленето.

Концентрация и медитация

Следователно, за да се изпълни това, трябва да се обединят две дейности: от една страна да се интензифицира сетивното съдържание на представата, върху която човек се концентрира. (24) Да снабдим с плът и кости този призрак, който се рее в ума ни! Да се помисли за етимологичния смисъл на думата "претеглям": да се изпита сетивното тегло на представата във връзка със собствената ни вътрешна сила, която я крепи. После да размисли за понятийното съдържание на представата. Да се извлече духовното чрез размисъл. И двете действия трябва да бъдат осъществени по време на едно интензивно присъствие в себе си. В "Как се постигат познания за висшите светове" Щайнер е разграничил тези два типа духовни упражнения като ги назовава респективно концентрация и медитация:

"Към тези упражнения принадлежи най-вече концентрацията, съсредоточаването, т.е. насочване на вниманието към точно определени представи и понятия, свързани с тайните на света. Следващото упражнение е медитацията – изкуството да живеем в нашите идеи и да им се отдаваме в пълно спокойствие. Концентрацията и медитацията дават силите, чрез които човек работи над своята душа."

При концентрацията се извършва увеличаване на вниманието към кое да е възприемаемо съдържание. (26) Може да се отнася за чувство или възприятие. Обаче при тези два случая ще се забележи, че човек изпитва затруднение да я накара (душата б.пр.) да разговаря със себе си, тъй като тя е белязана с една външна утайка, която в началото заема цялото място и която е трудно да бъде премахната. Това което Щайнер описва като "имагинации", "инспирации" и "интуиции" в "Тайната наука" (27) всъщност не е нищо друго освен различните етапи на процеса на очистване на сетивните възприятия от външното, за да се осъществи напълно диалогът на душата с тях. Не бива да се смесва този процес с "празното съзнание" на източната медитация. Всъщност тя извършва предварително изправането на менталното. Антропософската медитация, напротив, се състои в това да бъде силно белязано съзнанието от сетивните елементи, които съдържат представите, за да може после техните психични и духовни следи да бъдат дестилирани (отделени) чрез работата на мисленето.

Да се победят представите!

Най-големият проблем за процъфтяването на всяка духовност е проблемът за утвърждаването на мислите. Ако в крайна сметка ние винаги се нуждаем от някой външен авторитет, за да потвърдим в собствените ни очи валидността на това, което

мислим, ние неизменно изпадаме в положение на религиозно или сектантско подчинение. Ето защо откритието на Платон относно светлината на Доброто има голямо значение: поради факта, че в нашия диалог със самите нас съществува възможността за утвърждаване на правилното мислене, свободата на индивида може да се свърже без противоречие с Духа.

Тогава се появява истинският смисъл на Духа. Всъщност какво е Духът? Когато сме схванали духа на едно изказване, което сме чули, това означава, че можем да го предадем по свой начин. Който е схванал духа на едно изказване може да предаде този дух с други думи без да изопачи изказването. Именно Духът се освобождава от формата, в която се е съдържал, веднага щом приложим истинско мислене. Без да го изопачава мисленето изтръгва Духа от сетивните привидности и му позволява да се съедини с това, което ние сме. То съединява безкомпромисно свободната индивидуалност със Същността, но докато не направим това усилие, ние оставаме пленници на сетивния характер на нашите представи. А той е зависим винаги от историческия контекст: да се мисли с представи означава да се спре в някой момент от еволюцията на мисловността в определена рамка. Тогава човек е неспособен да изтръгне духа от определено предписание и отново да го предостави на света. Разбира се нашата човешка участ никога не ни позволява да се освободим напълно от представите: ние неуморно отново падаме до техния сетивен характер, дори да е само за да изразим това, което сме възприели духовно. При все това, ако сме постоянни в усилията си да се изтръгнем от него, имаме поне малък шанс да не изпуснем ръката на Времето, да останем свързани с настоящето. Тогава диалогът с нас самите позволява необходимото обновление на всички наши представи. Но когато преобладава мързелът да се излезе от тях, ние издълбаваме пропастта на отклонението от времето, в което сме и ставаме неискрени със самите себе си.

Без развиване на диалога на душата със самата себе си в смисъла, в който го изложихме, целият принос на Щайнер ще остане един сбор от мъртви представи, едно учение измежду толкова други.

Грегоар Пера

Превод от френски – Светла Бисерова

01. Дървена статуя Урхобо, от Нигерия, XVIII в., Лувъра, Изкуствата на Африка и Океания.
02. За да се схване, че тук не става въпрос просто за една метафора, можем да се позовем на това, което казва Рудолф Щайнер за млякото и кърмачето в "Човешката природа", изд. Триади, стр. 199-200.
03. Матьо Рикар, "Изкуството на медитацията", изд. Нил, окт. 2008, стр. 121.
04. Матьо Рикар, "Изкуството на медитацията", изд. Нил, окт. 2008, стр. 28
05. "Рио Браво", изд. САЩ: 18 март, 1959 г., реж.: Хауърд Хоукс, по една новела на Б.Х. Кампбел.
06. Платон, "Републиката", изд. Фламарион, стр. 252.
07. Подобно явление може да бъде разбрано като се

проучи какво казва Щайнер за живота на представите във втората глава на "Човекознанието... ", изд. Триади, стр. 40: "Волята е главно зародиш насочен към живота след смъртта, представата и абстрахирането пък често са спомен от нашия живот преди раждането."

08. Платон, "Републиката", изд. Фламарион.
09. Платон, "Критон", пълен текст в "Да четем философията", стр. 29.
10. Платон, "Републиката".
11. Р. Щайнер, "Теософия", изд. Новалис, стр. 24.
12. Платон, "Теетет", 189а–190а, изд. Фламарион, стр. 245.
13. Прочети по тази тема бел. 363 на Марсел Нарси в "Теетет", изд. Фламарион, стр. 360, обясняваща, че тук Платон разглежда като синоними "мисля" и "има мнение", които обаче много грижливо разграничава в "Републиката".
14. Р. Щайнер, "Теософия", изд. Новалис, стр. 127.
15. Аристотел, "За душата", изд. Фламарион, стр. 235: "Така душата никога не мисли без представа".
16. Надинез Гилу и Жанис Пейре, "Египетската митология", изд. Марабу, стр. 57.
17. Р. Щайнер, "Тайната наука", изд. Е.А.Р., стр. 319.
18. По тази тема прочетете: Кенджи Токитсу, "Пътят на карате, теория на японските военни изкуства", изд. Съой, по-специално глава 5, измерението йоми.
19. Р. Щайнер, "Курс по словесна евртимия", изд. Триади, стр. 94.
20. Р. Щайнер, "Строфи за седмицата", изд. Триади, стр. 47-51.
21. Р. Щайнер, "Езотерични уроци", лекция от 15.02.1904г., том 1, изд. Е.А.Р., стр. 26.
22. Р. Щайнер, "Езотерични уроци", лекция от 08.02.1904г., том 1, изд. Е.А.Р., стр. 15.
23. Платон, "Шармид", изд. Атие, стр. 57-63.
24. Р. Щайнер, "Философия и Антропософия", изд. Е.А.Р., стр. 121: Постава се в съзнанието колкото е възможно по-жива представа, която обикновено се формира единствено под влиянието на сетивни възприятия. Поради това човек живее със съзнанието си в една много интензивна дейност, която обикновено може да бъде предизвикана само от външни цветове или звуци или пък от други външни сетивни възприятия; но сега това се осъществява единствено чрез мобилизиране на чисто вътрешни сили. Тази дейност същевременно е мислене, но мислене, което не придружава сетивното възприятие, служейки си с абстрактни понятия.
25. Р. Щайнер, "Как се постигат познания за висшите светове", изд. Триади-Пош, стр. 179.
26. В предишните ми изследвания, посветени на този въпрос, аз се постарях да покажа как Декарт слага начало на акта, чрез който мисленето черпи от самото себе си обектите на своята медитация. Чети по тази тема статиите ми: "Философската основа на Антропософията и завръщането на маговете", "Човекът на Просвещението и новото омагьосване на света", както и "От идеализма към Антропософията, връзката между мисловната дейност и възприемането на духовното", излезли в "Новостите" от март-април и юли-август 2008г. и март-април 2009г.
27. Р. Щайнер, "Тайната наука", изд. Е.А.Р., стр. 289

Към какво трябва да бъде насочено вниманието при медитацията?

Пътят на духовното изживяване

Пътят на ученичеството и свързаната с него медитативна работа са ключов въпрос в Антропософията на Рудолф Щайнер. Какво представлява медитацията в антропософски смисъл, как ние изграждаме съответстващи отношения с духовния свят? Често се сблъскваме със собствената си неспособност да говорим на тази тема, но е възможно да обменяме опита си с началните упражнения. При подобни начинания отсъства искрящ интелектуален блясък, многостранна философска убедителност, може да се случи, първите стъпки да се окажат твърде безпомощни. Обаче въпреки тези трудности, може да се набележи обща цел или, най-малкото, направление, по какъв начин би следвало да се обсъжда медитативната работа.

Медитацията има за цел развиването на душевна сила, толкова мощна, че да може да впише окултни знаци в духовното пространство и в духовното време. Тя е по-могъща от онази, която ползваме в ежедневието научен и философски живот. Овладеяването на тази сила е необходимо, защото тя ни е нужна когато преминаваме през портата на смъртта. Тази потребност е валидна за всички хора. Който се стреми към методично овладяване на имажинативното ясновидство, използва медитацията, за да достигне постепенно до формирането и развитието на необходимата за това душевна сила. Тогава човек достига до разбирането, че още по време на земния живот той се намира в един свят, в който по собствена воля твори всичко, което представлява съдържание на този свят. Това са имажинации, чрез които той съзерцава сам себе си. Така накратко може да се предаде това, което Рудолф Щайнер определяше като цел на медитативната работа.

Освобождение на азовата воля от представния душевен живот

Но как изглеждат първите опити за медитативна работа? Най-често те са несполучливи. Това се случва защото човек иска да постигне усилие на волята на мисленето, понеже обикновено бърка упражненията и концентрацията със своите обичайни представи, а мисленето – с вниманието, което той насочва към него. Имам предвид следното: мисловните способности присъщи на настоящия етап от развитието на

човека, по правило, въобще не се различават от представите. При това такава "представно мислене" е плод не на волята, а е процес на спомняне, при който водеща е душата, а не азът на човека. В такива случаи, например, в съзнанието може да се появи следната представа: аз работя с медитативно съдържание, но не изживявам нито изменение на съзнанието, нито какъвто и да било успех от друг характер. Причина за това е фактът, че, макар и неосъзнато, душата не желае този успех: душата изпитва голямо удовлетворение, ако не ѝ се налага да мобилизира волята на мисленето в качеството на азова сила.

Първата стъпка извеждаща от това състояние ще стане преодоляването на себе си, основано на осъзнаването на това "нежелание". В такава ситуация човек повече няма да бърка "желанието" и "намерението". Правейки първата стъпка, той получава силата да се противопостави на своя душевен живот, за да наблюдава факта, че той не достига до нищо друго, освен до обичайните представи. Напредъкът се състои в това, че той осъзнава това състояние. И така, първата стъпка е: аз се освобождавам от илюзията, че правя нещо повече от това, да получавам сила. Това състояние не продължава много дълго, а дотогава, докато човек не се научи целенасочено да не се отъждествява с душата си.

Докато не изчезнат представите в душата (а всъщност и по принцип), не можем да бъдем сигурни, дали това изобщо е "мислене". "Мислене" то ще бъде тогава, когато понятията или мисловните образи ще се свързват едни с други по нов начин и по собствената воля на човека. За това може да се говори с голяма сигурност, когато между всяко от такива съединения на понятия, отчетливо се проявява пауза, настава тишина. Ако човек иска да бъде напълно сигурен, че става въпрос за мисловна воля, която сам си изработва, той трябва да може да произнесе в обратен ред, дума по дума, добре запаметен текст. Спомнянето тук не помага, защото то не се нуждае от силата на мисленето, а тече "само по себе си", следвайки представите, в които то е отпечатано. Мисленето в обратен ред представлява най-важното упражнение за усилие на силата на мисълта, защото в този случай е изключена възможността за произволни грешки. Но мисленето в обратен ред трябва да се прави безкомпромисно, забранявайки на душата да извиква полусъзнателни спомени, тоест представи, насочени напред, от които душата изпитва удовлетворение.

Воление свободно от представи: "В светлината тъче мъдростта"...

Следващата стъпка представлява способността да се достига свободно от представи понятиено мислене. За това упражнение е подходящо да се използва известна и лесно запомняща се мантра, например: "В светлината тъче мъдростта" («Im Lichte webet Weisheit»). С усилената воля, човек произнася тези четири думи, бидейки свободен от представи. Отначало това изглежда парадоксално, но после човек забелязва, че благодарение на волята на мисълта, вече не съществува причинна връзка между произнасянето на понятиеното съдържание и неговата представа. Че душата жадува за представи и иска възможно най-бързо да ги въведе в съзнанието, това е вярно, но тук не възниква причинна връзка. Затова душата трябва да се научи да мълчи.

Ако човек произнася тези четири думи на мантрата, бидейки свободен от представи, той усеща тяхното наличие по такъв начин, като че ли проследява тяхната последователност с поглед, без да ги вижда в действителност. Въпреки това, той е сигурен, че те са пред погледа му. И ако, за упражнение, се отказва при това от всякакви представи, той прави следващата стъпка към усилие на мисълта. В такъв случай, полученото "съдържание" се явява пред душата свободно от всякаква телесност, защото то остава без представи. Да остане предизвиканото съдържание свободно от представи, не представлява цел на това упражнение. Цели се изработването на силата, която дава възможност да се поставят пред душата понятия свободно от представи. Тя трябва да се изработи предварително, инак човек изпада в илюзии. Затова е по-добре, след първите успешни опити да не се желае веднага нещо повече. Когато тази сила укрепне, след известно време ще се появи определена лекота, с която мантрата ще може да се съзерцава в свобода от представи.

...и нейното образно "представяне"

След известно време, както показва практиката, благодарение на такива упражнения съдържанието на мантрата се изменя и преобразява. То придобива определено пространство. "В светлината" – оставяйки все още свободно от представи, завоюва все по-голямо пространство, получава дълбочина и определена образност, пространството се разширява, озарява се с мека светлина. "Тъче" – става подвижно, придобива очертания. "Мъдростта" – получава тенденция към различни, напълно определени формообразувания.

Ако човек се отдаде на това образно формиране, случва се нещо особено: съдържанието започва да се размива, става неопределено.

Човек забелязва, че не му достига необходимата сила. Тук аз си признавам своята собствена ограниченост, напълно разбирайки, че с това разкривам едно свое слабо място. Струва ми се, че сега въпросът се състои в следното: със съдържанието на думите "**в светлината**" да се създаде определена големина, дълбочина и яснота; на съдържанието на думата "**тъче**" да се придаде определен, а не произволен вид движение, например по лемниската; а на съдържанието на думата "**мъдростта**" – определена форма, например формата на листо на конкретно дърво. При това нараства тенденцията за създаване на представи от нов вид. Но оформящото се по такъв начин съдържание не произтича от спомнянето, защото за неговото образуване е необходимо усилие и то се разпада мигновено, ако не бъде постоянно удържано. Можем да се надяваме, че в бъдеще то също ще придобие лекота.

Съществува ли във всичко това основна линия, увереност в правилното направление на работата, вътрешна опора? Това лесно се забелязва, защото всичко, което се случва, се създава от мен самия. И щом в душата нещо възникне от само себе си, веднага се появява неувереност, отклонение. Увереност дарява само това направление, при което аз сам в себе си пораждам силата, която помага за привнасянето на изначално съдържание.

Съпътстващи душевни настроения

Едновременно с това, което някога ще се развие от силата на свободното от телесност мислене, за да се превърне след това по *моя воля* в подхранени със сила образи, се развива определена последователност от чувства и усещания. Ако човек започне да обръща внимание на съдържанието на тези душевни настроения (Gemütsstimmungen), те стават все по близки до будното съзнание и могат да бъдат определени по-точно. Така, може да се забележи, че с пространството от съдържанието на думата "**в светлината**" е неразривно свързано усещането за живо съдържание и известна преданост. В съдържанието на думата "**тъче**" по определен начин се изживява усърдие, като че ли стар и мъдър човек опазва нещо касаещо душата (Gemüt), подбужда душата (Seele) да се склони в жест на любов. "**Мъдростта**" съдържа в себе си организирано, съгласувано действие на душата (Gemüt), като че ли нещо се основава уверено на самото себе си, изпълнено с битие.

Съдържанието, което по такъв начин самото то представлява душевни картини, носи в себе си нещо, както удовлетворително, така и неудовлетворително. Не бива да сме удовлет-

ворени от това, че остава известна неувереност, че все пак става въпрос само за стремеж, който иска да бъде изпълнен, или за нещо още неизвестно, което само иска да се прояви. Удовлетворителна е последователността и съдържанието на душевните движения, тъй като се изживява определена увереност в това, че не става въпрос за субективно съдържание възникващо, така да се каже, без повод. Тези движения на душата (Gemüt) са се развили от нещо, което може да се нарече "подвижно пространство" на мантрата, през което се провижда нейното съдържание.

За такива душевни изживявания най-главното е това, че те са свободни от представи. Абсолютно невъзможно е да се имат за душевно съдържание така наречените произволни пространствени представи. Ако човек се отдаваше на такива душевни движения, той би изгубил мантрата в своето съзнание. Да, възможно е напълно да изгубиш себе си в тези душевни движения (Gemütsbewegungen) и те да придобият собствен живот. Те могат да получават окраска, да я изменят, да губят очертание и напълно да се освободят от нещото, от което са възникнали. В този момент душата (Seele), изпадайки в сънищно състояние, заради собственото си спокойствие може да направи неправилна стъпка. Във всеки случай не трябва да се изпуска из предвид тази тенденция за приплъзване в сънищно състояние.

Подобно смесване на състоянията на сънуване и бодърстване може да се изпита сутрин при пробуждане, когато човек, вече пробуден, си спомня съдържанието на мантрата и изпада в сън. Наистина, тогава той също е сигурен, че е бил наблюдател на това събитие, а не действашо лице. Увереност възниква винаги там, където човек се явява и остава активен творец на всичко, което се случва.

Свърхсетивният мисловен образ на "розенкройцерския кръст"

Рудолф Щайнер описва и един втори тип медитация. При него се построява образ, но не се предизвиква времева последователност на мантрата. Като пример може да послужи образът на черния кръст със седемте червени рози. Необходимо е този образ да се отработи мисловно. Става въпрос за това, в предмета на работата да не се внасят мисли отнасящи се до сетивния свят, а само такива, отнасящи се до духовния свят. Също, това трябва да става по правилен начин, тъй като всяко отделно понятие – "черен", "кръст", "червено", "роза", "седем" – човек може да си представи и предметно. В дадения случай се има предвид нещо

друго. Под "черно" се подразбира не цвета на предмета, а духовната чернота, като изживяване на смъртта. Мисловната обработка на това не представлява обикновена мисловна дейност, а води към тази граница на познанието, която не може да се премине само на базата на сетивния опит. Но в мисленето това е възможно, доколкото човекът е отделен от душата и той не се опира повече на своето физическо и етерно тяло, изживявайки в душевното известно "безвреме", в което той се чувства пробуден. "Черен" е онзи сън, който е по-дълбок от всеки дълбок сън и който от тъмнината все пак поражда светлина. При това въпросът не е там, че получените мисловни фигури могат да включват в себе си духовната действителност на чернотата и кръста, а в това, че самото съдържание на мисленето принадлежи към духовния свят на идеите. Тази дейност откъсва мисленето от сетивно-предметния свят и създава съзнание надживяващо смъртта. Всичко това представлява работа на мисълта, която може да се обобщи по следния начин: Каквото въздействие оказва нервната система на човешкото съзнание, всичко това ще умре и ще бъде превъзможнато. А онова, което се отразява в нервната система, то е черно в абсолютен смисъл и то умира на кръста.

"Червено" – това е цветът на кръвта и заедно с това цвят на душата. "Черно" и "кръст" – това е, което нервната система дарява на предметното съзнание в качеството на физическо и етерно тяло, което трябва да бъде превъзможнато по същия начин, както и "червеното" на кръвта, в качеството на символ на душата. Нагонът и страстите в подосновите на съзнанието се намират отвъд пределите на това, което нервната система издига в дневното съзнание. Те трябва да бъдат победени в душата. Тук пречистването няма да бъде достигнато в пълен обем, но най-малкото поне в мисленето. Необходимо е да се прави разлика между това, което се издига от тялото в душата, и онова, което душевно (без тялото) съставлява човешката стойност. Границата намираща се между етерното тяло (нервната система и смъртта) и душата и духа (страсти и идеи), трябва да се съблюдава. В мисленето би било важно да се обърне внимание на това, от което "червеното" на кръвта получава значение на достойнство и нова невинност, която се символизира от розата. По този път мисленето получава съдържание, което е от голямо значение: предмет на разглеждане става духовният свят, онова, което съставлява духовно-душевната стойност на човека – съвестта и моралът.

И тук, в областта на свободното от сетивност мислене, съществува обширна почва за

илюзии. Те възникват винаги там, където човек "забравя" за преминаването на границата. Едно такова пресичане на границата преход е светлината на мисълта, светеща от тъмнината, когато човек се сблъсква с въпроса за нервната система. Втората граница (изживяването, как вината създава реална карма) се открива във връзка с въпроса за кръвта. И двете са свързани със съдържанието на "розенкройцерската медитация". Както вече казахме, това се получава (илюзиите б.пр.), защото човек "забравя", че става въпрос за граница. То се случва тогава, когато предметното мислене се отвързва и мислите се освобождават от предметите. Точно тогава възникват илюзиите, защото не се достига до различаване между свободните от предмети понятия и понятията, свързани с тях.

Резултатите от медитативната работа и препятствията по нейния път

Медитативната работа дава възможност да се различат три съществени момента, да се осъзнаят три препятствия. Първото препятствие представлява безсилието на волята, което се състои в нейната недостатъчна будност. Второ препятствие е завесата, зад която се крие душата (Gemüt) или чувството (Gefühl), чиито пораждани начала остават скрити поради липсата на творческа сила за образуване на собствено съдържание на душата (Gemüt). Третото препятствие е илюзията, че мисловното съдържание на медитацията трябва да бъде отражение на духовния свят, докато в същото време липсва силата за извършване на прехода към

несвързани с предмети понятия.

Резултатът от медитативната работа ще бъде действително плодотворен само в този случай, когато се проявява ентузиазъм за търсене на подход към един смислен път. Само онзи, който разбира защо не успява да постигне нещо, има всички шансове за осъществяване на напредък. Аз виждам голям смисъл в това, да се обсъжда тази тема, която представлява ядрото на антропософската работа.

Томас Гьобел

Das Goetheanum №43/2002

Превод от немски на руски – М.К.

Превод от руски – Васил Назъров

Призраците на 1776 г. и Китайско-Американските връзки в 21 век

(...)

Две полярности

Накратко трябва да бъдат изтъкнати две други концепции на Духовната наука, които помагат да се хвърли светлина върху нашата настояща глобална ситуация. А именно, че Христос е това Същество, което поддържа нашата най-дълбока човечност, нашето чувство за Себето, Слънцето във всеки от нас. Това ни дава психологическия ни баланс, но свобода не би била възможна само с Христос. За да бъдем свободни, ние трябва да имаме избор и възможност за дисбаланс, прекаляване и грешка.

Има две духовни същества (заедно с техните войнства от служители), които ни предоставят тази полярност: твърде много лекота (разширение, раздуване, истерия, излишък от топлина), или твърде много тежест (контракция, свиване, изпускане на пара, депресия, прекален студ). Няколко века преди Христа, учението на таоистите беше записано и по онова време, този дисбаланс беше познат като Ин и Ян. Рудолф Щайнер разпозна тези сили като духовни същества и ги нарече Луцифер (разширяващият) и Ариман (свиващият). Луцифер би ни задържал назад в миналото, далеч от материалното и би желал да ни притегли в своя собствен духовен свят, докато Ариман се опитва да ни натиска по-дълбоко в материята, дори под материята, така че да забравим изцяло Духа. Щайнер разпозна, че идва един момент

в човешката история и също една точка в пространството, където тези две същества, както Христос, се възплъщават по веднъж в критични периоди на нашето развитие.

В 1919 година Рудолф Щайнер описва как Съществото Луцифер се възплъщава в Китай 3000 години преди Христа. Той продължава да прави забележителни наблюдения, че човешкото същество, в което Луцифер (носител на светлина) пребивава, било изключително блестящо, в действителност, наистина било първото самостоятелно мислещо същество. И наистина той е бил толкова блестящ, че вдъхнови цялото последвало знание, което се разпространи от Азия чак до Гърция. Китайците, както би могло да се очаква, изглежда са запазили памет относно това забележително същество, за което най-добрият кандидат е Хуанг Ди (Август Бог Крал), жълтият император, който предполагаемо е царувал в 27-то столетие преди Христос. Те го почитат като прародител на всичко китайско: много от традиционната медицина, музикални инструменти, производството на коприна, компасът, календарът и писането се приписват на него.

Със самото Христово възплъщане в Палестина 3000 години след Луцифер, луциферическото влияние върху човечеството като цяло, започва да отслабва и везните започват да се накланят на другата страна. Засилвайки се все повече, Ариман става растящ източник на неравновесие и ще остане такъв поне до края на земната еволюция, но той също ще прекара период, свързан с едно единствено човешко същество на земята. През 1919 година Щайнер посочи, че тази инкарнация ще се осъществи

"преди само известна [малка] част от третото хилядолетие да е изтекла" и това ще бъде "на Запад." По различни причини, досега известен брой хора са дали указание, че това ще стане през 21 век в Северна Америка, най-вероятно в САЩ. И двамата, Луцифер и Ариман, носят дарове на човечеството, но с много едностранчив характер. Както при Луцифер, предстоящата инкарнация на Ариман ще предизвика огромна промяна сред човечеството, каквато вече започна да се усеща. Аримановите дарове ще помогнат да се развие нашата техническа и интелектуална култура, но ако не успеем да разпознаем неговата едностранчивост, ще попаднем под неговото изкушение, което възнамерява да ни накара да забравим Духа напълно, така че Земята ще се превърне в носител на една гигантска машинна култура. Многобройни са примерите през миналите десетилетия, в които човешката интуиция се е проявила относно тази приближаваща опасност – от "Модерни времена" на Чарли Чаплин, "Храбър нов свят" на Алдъс Хърди до "Властелинът на пръстените" от Толкин и филма "Матрицата". Растящият дух на Ариман – един суров, втвърдяващ, тотален контрол, може да бъде почувстван навсякъде – в медиите, в музиката, политиката, във всепроникващото нарастване на мислещите системи, религиозната литература, компютрите, интернет, властването на глобалната икономика чрез мегакорпорации, виртуалната реалност, в издигането на новия италиански Ромул и Рем, интернационалните амбиции на САЩ и на Европейския Съюз – накратко, във всичко което предвижда и затвърдява волята за могъщество без внасяне на съответния раз-

мисъл и сърце.

Истинската съдба на САЩ

Рим беше културният образец през 1770-те години и до края на 18 век, когато САЩ бяха основани. Днес САЩ са навлекли мантията на някогашната римска претенция да определя бъдещето на човешката култура. "Нежната мощ" на тяхната културна съблазън е всепроникваща, така както техните легиони имат над 750 военни институции и бази разпростиращи "твърда мощ" в над 50 страни по света. Техните самолети, цивилни и военни преобладават в небесата, а техните морски сили управляват водите. Подводниците им дебнат океаните със своите атомни ракети – 9,960 явно готови за ползване през 2002. Американски сателити шпионират световното пространство, техните супер компютри следят всички електронни комуникации, глобалният Интернет е съсредоточен в САЩ и там, една измислена алтернативна кибернетична реалност наречена "втори живот" се разпространява навсякъде чрез интернет от 2003 година. Мощта на САЩ е уникална в световната история, не само от времето след Атлантида, но вероятно дори и тогава не е съществувало нищо подобно – всеобкръжаващо глобално обхващане.

И още, магнитният северен полюс е разположен в Северна Америка. Подземният магнетизъм е най-концентриран в посока север-юг в планинските области на Скалистите планини и на Андите. Такъв магнетизъм, според Щайнер, засилва мощта на психологическия Двойник – ариманическо същество, което придружава всеки от нас, което пребивава в самата ни биоелектрическа психика – електричеството в нашите тела, което функционира по протежение на нервната система и е регистрирано при ЕКГ и ЕЕГ изследванията. Материализъм, свиване, инволюция, застинали състояния на мисълта, тежест – това са силите, с които работи Ариман. Той е решен насилствено да насочва човечеството към преждевременно и все по-механизирано бъдеще на тотален контрол, в който свободният избор ще бъде невъзможен и никакво понятие за Дух просто няма да минава през ума на хората, защото ще е станало нещо общоприето да се мисли за човешките същества

като за животни или киборги. Докато Луцифер в неговата инкарнация беше непознат извън Китай, а Исус Христос едва познат извън Палестина, Ариман ще направи така, че всички да го познават навсякъде по света чрез технологиите. Още по-нататък, неговото самопредставяне ще се превърне в една завършена лъжа. Името което му избра Щайнер, е име на древен персийски Бог на Тъмнината, който Зороастрийският пророк Заратустра винаги съотнасяше към лъжата. Ариман ще се опита да се представи за нещо, което той не е. В действителност той ще се опита да се изкара един вид спасител, или Исус Христос.

Но трябва да сме наясно, че всичко това не предполага демонизация на американския народ. Той ще трябва да подготви културната сцена, на която вероятно Ариман ще се появи и американците ще трябва да направят това за всички нас, за всички хора по света, защото без Ариман, ние нямаме възможност за истински избор и в крайна сметка, никаква свобода.

Тъй както китайците осигуриха сцената за проявление на Луцифер и също евреите – на Христос, ние трябва вечно да сме благодарни на тези народи – на китайците, евреите и американците. Фактически това, което те трябваше да направят, е една голяма жертва от страна на тези три нации, защото във всички тези случаи, техните култури трябваше да се подготвят да носят с векове бремето на инкарнациите на тези велики същества, които са толкова могъщи, че въздействието, което имат върху трите нации през по-нататъшната им история не избледнява, а оставя дълбок отпечатък. Трагедията на Израел и Палестина е тясно свързана с онова, което се случи там преди 2000 години. Китайците са запазили социални навици, които категорично носят своя произход от Атлантиде, защото Луцифер е бил между тях преди около 5000 години и е оставил такъв белег в културата, че още звучи като ехо в китайската национална гордост и политическия авторитаризъм на съвременните власти.

Увеличаващото се влияние на Ариман в Северна Америка може да бъде изживяно особено в западната част на континента – в Калифорния и Американския Югозапад, така че можем да видим влиянието на Мексико и на древните

средноамерикански култури, които имат силно ариманическо оцветяване, също произхождащо от Атлантида. Стефен Кларк, който живее в Ню-Мексико е хвърлил светлина върху връзката на американската имперска, основана на националната сигурност, държава и създаването на атомната бомба (проекта Манхатън) в Лос Аламос, Ню-Мексико, като: "равносметка на духовната и политическата история на Средна Америка, а именно историята на големите религиозно-военни империи и равносметка, която е като синкопирен (асиметричен) контрапункт на римското наследство в Европа".

(...)

Тери Бордман

Превод от английски – Лиана Антонова.

(Продължение в следващия брой: "Предполагаемият момент на появата на Ариман" и "Трите пътя за справяне с опасността".)

Тук му е мястото да се отбележи, че поместеното дотук изложение бе само извадки от Част Втора на "Призраците на 1770-те години и на китайско-американските отношения през 21 век" – една много дълга статия от списание "Ню Вю", пролет 2007, с автор Тери Бордман. В края на статията е обяснено, че Тери Бордман е писател на свободна практика, лектор и преводач живеещ в Стоунбридж, Англия. След дългия списък библиографски сведения, например – "Апокалипсисът на Йоан", "Космична памет", "Древни настроения и нови насоки", "Тайните братства и мистерията на човешкия двойник" и други материали, все от Рудолф Щайнер, както и голям брой исторически факти от китайската и американската история, "Демокрацията в Америка" от Алексис де Токевил и още много други автори и сведения, Тери Бордман призовава читателя да има предвид, че за духовните изследователи като Р.Щайнер този процес е наблюдаем факт, и за нас, докато не го проверим духовно, той остава хипотетичен. Но все пак може да бъде сравнен и с това, което знаем от изучаването на историята, митологията и антропологията, за да потвърдим неговата приемливост.

Знание, наблюдателност, отговорност

Статията на Тери Бордман (виж материала от предната страница, б.р.) прочетох точно преди две години. Още тогава ме впечатли и почувствах някакъв импулс да я превода за нашия вестник, но беше много дълга и щеше да отнеме доста време и усилия поради слабите ми умения за превод. В последно време обаче, натрапващи се събития и случки от ежедневието, все повече ме мотивираха да я превода все пак, защото се надявам темата да накара и други от нашите членове да споделят свои впечатления, усещания или информация по същия въпрос.

Импулсът породен от тази статия, започна често да се проявява в изненадващи наблюдения на събития и случки в пълно потвърждение на съдържанието ѝ. Повечето разумни хора отдавна са забелязали и регистрирали в съзнанието си безброй такива потвърждения взети направо от съвременната действителност и то не само в САЩ, но в глобален аспект, съответно и в България. Колкото до мен, един дребен наглед повод ми подежда като отрезвяваща плесница и ме мотивира да изляза от пасивните си наблюдения. В онзи момент течеше културното събитие наречено "Евровизия". След 10 часа вечерта, с мой приятел по духовна линия се чухме по телефона и той ме попита дали гледам в момента евровизионното предаване. "Разбира се, че не го гледам" – отвърнах, при което той развълнувано ме помоли да го направя, защото по неговите думи "било нещо страотно и невиджано". Пуснах програмата и докато си говорехме за лични отдавна несподеляни неща, гледах и умствено регистрирах видяното. Определението му "страотно и невиджано" в известен смисъл ме натъжи, защото той все пак бе артист. Гледаше зрелището с възхищение, но не виждаше в него "посланието". Това, което видях за около час, беше наистина сензационно "зрелище", по-точна дума не намирам. Забележително постижение на съвременните технологии за осветление, озвучаване до оглушаване, сценични ефекти, развихрена фантазия в костюмите на изпълнителите с елементи от всички исторически времена, млада, силно разголена плът, външно красива, но показана само в движение и танцови масовки, при което не може да се прецени физическата хармония и още много показност с оглушителен шум и постоянна смяна на различни групи изпълнители. След всичкото това многобройно еднообразие,

резултатът за мен бе, че не можеш да различиш или запомниш, който и да е от участващите. Защото в цялото това ослепително на вид зрелище, липсваше най-важното – нямаше го изкуството, нямаше я индивидуалността. Дни наред мислех за видяното, защото артистичното ми минало не можеше да бъде изтрито или приспано, защото за хора като мен посланието на Ариман беше ясно.

Отдавна повечето хора са забелязали, че предавания за истинско изкуство, стойностна публицистика, духовност или дори поне правилен изказ на българска реч, в медиите и по-специално в телевизията не съществуват. Това не стана изведнъж. Който е наблюдателен и следи ускорения в низходяща линия процес на всички културни, политически, социални събития, особено програмите в забавния (комедиен) и музикалния сектор знае, че това стана постепенно през изтеклите 18 години, а в последните 6-7 години придобива застрашително ускорение. Нищо стойностно и ценно в която и да е област от живота не се показва по телевизията и изобщо в средствата за масова информация. Всичко там е само информация – повърхностна със сензационен, вулгарен характер и реч. В това явление най-лошото е, че хора заслужили през живота си уважение и признание с делата и творческия си продукт, хора които продължават да творят, нямат достъп до рекламните медии. Те просто принудително са поставени в една сянка, в която не могат да бъдат забелязани, а техните произведения няма къде да бъдат представени. В същото време, други хора, напълно неизвестни, без никакви вече доказани заслуги, често биват показвани със странните си "творби" по телевизията и представяни настойчиво в медиите. Все пак, макар и българската интелигенция да показва масова пасивност към тези явления, някои с буден дух журналисти тревожно, макар и безрезултатно, ги коментират из медийното пространство. Такива журналисти или културни дейци, макар и да не са запознати с истината разкривана в духовните науки, благодарение на проникателния си ум и наблюдения стигат чрез професионалния си усет до съвсем верни умозаклучения, а благодарение на професията си, все още имат достъп до медийна изява от различен вид и така дават глас на своето вярно и добре аргументирано възмущение. Например, Люба Кулезич по време на едно предаване на последния ВИП БРАДЪР, където бе поканена в нещо като жури, за всеобщо учудване на участващите дръзна ясно да изяви интелектуалното си възмущение от това, което беше предавано, като вулгарен спектакъл по телевизията. По същото време, по друг още по- заслужаващ повод,

пак "случайно" попаднах на две нейни големи статии. Темите бяха няколко и оправдано заслужаваха да се пише и разисква по тях, но аз ще цитирам само някои подходящи извадки от една от тях. Озаглавена беше "SOS – пуснаха библията на дявола". Отнасяше се за наскоро рекламирания на много места по медиите и по телевизията роман на Константин Вампила под заглавието "Курт".

"Солената му цена – 50 лв. – подсказва, че не е за масова употреба, а е предмет, достоен за познавачи и естети с гнусливо отношение към здравомислието на тълпата" – пишеше Л. Кулезич. Още, по повод на факта че книгата е написана на черни страници с бели букви, започва от 173-та страница и свършва на 666-та:

"Това само по себе си е стряскащо. Свикнали сме да възприемаме употребата на сатанинска символика, като част от радикалността на хардрока, на пънк културата, на т.нар. андърграунд, но никога така откровено не са си пробивали път към официалната публичност символи и заклинания, свързани със служенето на Сатаната. Въпросният роман "Курт" започва от 173-та стр. и свършва на 666-та. Обаче номерацията не отговаря на реалното количество на страниците."

Следва цяла вестникарска страница с подробно изложение аргументирана критика на сатанинското съдържание на романа, към което изпитвам неприятно чувство и няма да цитирам, макар че заслужава да се прочете, за да има антропософът представа, каква информация се издава и шири в България, както и какво именно ме мотивира да пиша по тези въпроси. В същото това време, когато въпросната книга бе широко рекламирана по медиите, една друга, но прекрасна и безценна по своето съдържание, професионално умение и духовно-образователна полза за широките маси книга – "Природосъобразен живот" – от доцент Иванка Кирова излезе на книжния пазар, за която книга все още се чудим кой, как и къде да я рекламира, за да стигне до хората. Ще си позволя да кажа, че поне антропософското общество трябва да направи дължимото за нейното разпространение и признание.

Доста други явления неусетно се установяват в живота ни и упражняват ограничение върху свободата и ефективността на действието ни. Например всички видове централи за комуникация. Днес не можеш да влезнеш в директна връзка с който и да е телефонен номер от дадена банка, поща, пътна гара, бюро за пътуване, телефонни, мобилни услуги, болници и пр. без да минеш през една централа. За всеки вид услуга трябва да изслушаш обяснения кой бутон да натиснеш, ако пък ти трябва оператор

за връзка се чака отново, тече време, а и често отговорът е: "операторът не може в момента да бъде избран". Това е крайно изнервящо, губене на време, пари и оставаш с безпомощното чувство за неоправдано ограничение. Това е една гигантска, вече глобална верига за машинна зависимост в мисловните ни комуникации и ефективността на действията ни.

Трябва да признаем, че съм силно обезпокоена и от писмата на читателите ми и срещи с хора, които ме канят за контакт в по-широк кръг с доверието, че ще получат вярна информация по въпроси и проблеми които ги вълнуват. Наблюденията ми показват, че между тях цари или пълна неосведоменост, или огромно различие в религиозно-духовните им представи. Тук не става въпрос за изцяло "спящите" или материалистите, които в нищо не вярват освен в тук и сега. Говоря за онези, които са "гърсеци" и искат да познаят духовните истини. Повечето от тях с тревога обясняват, че нямат никакви средства да си купуват книги, нито време дори за духовните си интереси, защото всичките им сили са впрегнати в борбата за оцеляване. Има друга, доста голяма група от хора, силно религиозни, но със старозаветни представи. Изчели са и наизутили библията от кора до кора и я цитират като сомнамбули. Някои от тях ме обвиняват, че въпреки добронамереността и духовно образователния характер на книгите ми, в тях имало подвеждащи неща – например какъв е този Ариман, в библията пише и има само Луцифер!? Каква по-удобна нива за Ариман за сеене на заблуда, раздори, отрицания и изолация от източниците на вярна информация, или пък на луциферическите войнства в създаването на всякакви теологически духовни учения и занимания. Разбира се, най-лесно би било да напиша подходящите отговори на въпросите им към мен в книга, но аз споделям това сега с антропософското общество като един апел. Няма ли и други желаещи в нашите редици, с които да обединим усилия и да създадем условия за сбирки, лекции или по-скоро работни групи, в които поне най-необходимата за съвременното ни информация да бъде давана на хората и изказана на достъпен и разбираем език – устно. Отдавна сме влезли във времето когато трябва да вложим усилия в практическото приложение на това, което учим и знаем. А ние знаем как можем да разясним на голям брой хора, устно, но ясно и на достъпен, разбираем език, чрез разговори и срещи, кои са Луцифер и Ариман, да поправим средновековните им объркани представи за дявол и сатана, че не са едно и също, можем да обясним че тяхната злосторна сила има своята духовна история, оправдание и известна легитимна функция в

мировия ред и еволюцията на човечеството. Още, че само чрез техните препятствия и злини можем да проявим човешкия си избор и да стигнем постепенно до правилно разбиране и изживяване на свободата. Мисля, че добре ще е да намерим начин за такива разяснителни дейности относно историческата поява на тези две полярности – Луцифер и Ариман. В наше време се налага вече да разясняваме, че те са се явили в развитието на човечеството едва след като човешките индивидуалности са започнали да се инкарнират и от тогава непрестанно да действат сред човечеството. Още, че донякъде техните злотворни действия и пречки, причиняващи на хората необясними страдания, са и необходими, защото именно чрез тези препятствия "свободната воля" може да стане достояние на човечеството. В сегашната действителност, когато всеки човек парадирва и предявява претенции за осъществяване свободната си воля, време е, налага се да бъде просвещаван до разбирането, че човешката воля все още не е свободна, защото всеки миг може да попадне под влиянието на Луцифер или Ариман. Едва когато умрем, ние виждаме злините, които сме сторили на света с нашите несъвършенства, и в Камалока взимаме окончателното решение да поправим всеки недостатък, който сме допуснали в своите мисли и действия. Ето защо, влизайки в една нова инкарнация ние не можем да говорим за свободна воля, но можем да твърдим или коментираме свободната воля само според степента на ясно придобито познание за тези две сили, как те действат и как ние съзнателно овладявайки себепознанието, постепенно ще постигнем умението да ги държим в равновесие под наш контрол, а в едно далечно бъдеще и да ги освободим от техните действия. Не случайно Щайнер често в своите творби ни напомня, че силата способна да прогони Луцифер, е актът на стремеж към себепознание и подчертава, че именно в нашата епоха може да започне вярното тълкувание на луциферическите и ариманическите сили. А днес където и да погледнем, виждаме колко далеч са хората от вярното разбиране на същността на Луцифер и Ариман. Ето къде е призиванието на антропософите в днешно време – да се опитаме по достъпен и разбираем начин да намерим практическо приложение на това, което изучаваме или вече знаем. Наш дълг е да разясняваме и разпространяваме това, което Щайнер ни призовава да обясняваме, а именно, че философията е била необходима за развитие на човешкото мислене, но също така, че само чрез философията никога няма да се стигне до разбиране на Христос. Че е време да се разпространи между човечеството

едно по-голямо разясняване и изживяване на свободата чрез изучаване на теософията от по-широки кръгове хора, защото теософията лежи в дълбините на човешката душа. Без такова разбиране, теологичните изкривявания към които ни теглят днес Луцифер, чрез разпространението на многобройни творби и книги, че Христос е просто един мит, един символ създаден и утвърден от фантазията на хората, а пък Ариман – че Христос не съществува, че има само физическият Исус, "скромният мъж от Назарет" – все теологически "специалитети" (според Щайнеровото определение) – все повече ще ограничат и отдалечат масовото човечество от разбирането за Духа.

Знам, че повечето от вас с досада ще кажат "Всичко това отдавна го знаем". Да, но именно затова Щайнер често ни напомня нашата отговорност, именно заради знанията които сме придобили. Той поставя пред нашето внимание важното време, в което живеем, факта че ако човечеството не знае истината за Христос и се пренебрегва онова, което днес може да се каже и научи за духовния свят (а това е наше задължение), то човечеството все по-слабо ще се ориентира в тези явления, докато те постепенно обсебят подсъзнанието му, а това вече ще се окаже твърде опасно. Затова се осмелявам да помоля антропософа-читател да отдаде необходимия размисъл и да положи известни усилия в търсене на подходящи начини в тази насока. Нямам предвид да натрапваме или развяваме байрака на антропософията, а да се направим достъпни и на разположение на онези, които "гърсят" и искат да знаят. И сега, точно когато изразяваме нашата почит към празника на Архангел Михаил, това ще бъде най-хубавият ни дар за него, защото Щайнер ни учи: *"Михаил е особен защитник на свободата. Той предоставя човека на неговите дела, а после от човешките дела взима резултатите, за да действа по-нататък в Космоса, с това, с което човек още не може да действа."*

Накрая, във връзка с разглежданата досега тема съм помолила антропософа Христо Кирилов, който, наскоро завърнал се от пътуване, развълнувано ми разказваше личните си впечатления от онова, което сега се случва в САЩ, да го опише в материал за нашия вестник. Става въпрос за усиленото манипулиране на религиозното съзнание на хората във връзка с предстоящата инкарнация на Ариман представяно като второто пришествие на Христос.

Срещата с малкия пазач на прага

Тези размисли бяха провокирани от един въпрос, поставен в антропософския форум от участник с псевдоним "interessant":

"Дали съм готов да живея с истината за самия себе си, а не с представата която съм си изградил и с голямо усърдие, макар и в голяма степен несъзнателно, поддържам? И тука се изправям пред въпроса, в каква степен мога да стигна до истината за самия себе си? Какво ми пречи и какво ми помага в този процес, и т.н."

Да, представата за себе си се характеризира с една голяма илюзорност, която се подхранва много повече от онова, което е желано, отколкото от това, което е. При развиване на силите за духовно виждане, дори и в най-малка степен, първото нещо, което се изпречва пред нашия все още неясен духовен взор, това сме самите ние.

Тук сме изправени пред опасността погрешно да приемем необуздания представен живот на душата за духовно (свръхсетивно) възприятие. Такава грешка би ни тласнала в сфера на сънищна фантазност, далеч от всяка духовна реалност и истина. За щастие съществува един сигурен признак, по който можем безпогрешно да различаваме фантазно-представния душевен живот от първите истински духовни възприятия. Едните са свързани с изживявания на опияняващи блянове и душевна наслада, докато другите – с дълбока душевна скръб и покруса. Тази скръб се причинява от това, че на мястото на досегашните илюзорни представи за нас самите започват да ни се разкриват реални духовни възприятия и наблюдения. Проглеждайки духовно, човек първоначално е ограничен от малкия пазач на прага да вижда изключително себе си. Но това виждане на себе си е възможно единствено благодарение и в светлината на Христовото съвършенство,

при което неизбежно изпъква и "лъсва" всяко лично несъвършенство. Така, съзерцавайки своето несъвършенство в Христовата светлина, душата изживява едни от най-силните възможни състояния на скръб. В този момент е от решаващо значение, дали култивираната от аза любов към истината в душата ще се окаже по-силна, отколкото страхът пред нея.

Тук душата отново е изправена пред една опасност. В този момент на провиждане, тя бива изкушена да отхвърли от себе си собствените си несъвършенства, да ги види като нещо чуждо и външно. Поддавайки се на това изкушение, душата се опитва да откъсне и да изхвърли от себе си всичко онова, което е била подведена да вижда като чуждо и външно. С това тя би се лишила от своите най-ценни семена, които е събирала и посявала в себе си в течение на преражданията. Алтернативата е да се приемат несъвършенствата като неразделна част от собствената същност и да се работи всеотдайно и неуморно за култивирането на тези несъвършенства и превръщането им в добродетели. Така, засетите семена започват да растат в душата, за да дадат един ден плод стократно.

И така, след като малкият пазач е повдигнал една част от завесата на прага (тази част, която закрива духовното виждане на самия себе си) и ако душата се е оказала достатъчно жизнена и силна, за да устои на съзерцанието на разкритата действителност, той може вече сравнително безопасно да повдига и други части от завесата, закриващи духовните светове.

Въпреки стила на горното изложение, където срещата с пазача е концентрирана и се разглежда като линейна последователност от събития, тя не е еднократен акт, а процес, който протича и се развива постъпателно-спираловидно, който притежава своята вътрешна логика и ритмика на приливи и отливи. Така,

собственото несъвършенство се разкрива пред душата постепенно, на отделни порции. Лъч по лъч Христовата светлина прониква в тъмните душевни бездни, за да огрее там една или друга област на несъвършенство. В противен случай, внезапното огряване на цялата душа, нейното пълно и абсолютно сравняване редом с Христовото съвършенство, би било непосилно бреме за всеки отделен човек.

В различни свои лекции Рудолф Щайнер очертава процеса, при който, след смъртта, в Кама-лока, изживяването в обратен-огледан ред на последствията от извършените по време на живота грешки, поражда в душата кармичните сили и импулси, които ще имат определяща роля във следващите инкарнации. В процеса на срещата с малкия пазач на прага, този кармичен цикъл, който до сега се е развивал само от една към следващите инкарнации, вече се съкращава до съвсем различен порядък. Честотата на кармичния цикъл вече се определя и съвпада с честотата на отделните вълни от срещата с пазача в рамките на текущата инкарнация. Това води до неимоверно ускоряване на кармичния процес и кармична работа, за извършването на която досега са били необходими няколко инкарнации, вече може да бъде извършена в рамките на една инкарнация.

Като пряк ефект от ускорението на пречистващите процеси и съответстващо на него, нараства и силата на страданието, което ги съпровожда като изживяване. Затова пазачът, който има контролни функции върху тези процеси, регулира и ограничава скоростта, така че да не се превишават възможностите и силата на душата да носи придружаващите страдания.

Васил Назъров

Нов подход към съвместната антропософска работа

От 13-ти до 19-ти август в село Приселци, Варненска област, в чудната къща на ирландката Бриджит Мартин Атанасов организира семинар на тема: разглеждане в превод от английски на част от книгата на Верена фон Холщайн "Природните духове и какво те казват", в която авторката споделя своите "разговори" с елементарните същества и тяхната тревога от скъсаната връзка на съвременното човечество с тях. На това разглеждане бяха посветени сутрешните занимания и събеседвания. За вечерните Мартин беше организиран своеобразна лектория, на която различните лектори (участниците в семинара) изнасяха интересни беседи на антропософски теми.

За участници в семинара Мартин беше поканил членовете на варненската група на Дарина Шентова, сестрите Петя Кръстева и Йорданка Кръстева, живееща и работеща сега като валдорфски педагог в Люксембург, както и нейните колеги от едно парижко валдорфско училище – Прюн и Доминик. Тяхното присъствие и много активно участие в сутрешните събеседвания, както и включването на Доминик с три лекции, придадоха и международен облик на семинара.

За творческата атмосфера на семинара много допринесе активното участие на Дарина, която беше приготвила две драматични миниатюри, изпълнени с голям ентузиазъм от Петя, Богдана, Дарина, Доминик и Данчето (като преводач) облечени в красиви разноцветни тоги, приготвени от Дарина специално за представянето. Слушахме и нейния интересен пътепис за пътуването ѝ до Ирландия, както и коментар на миниатюрите.

Разнообразните по теми вечерни лекции, които започваха с много подходящо и смислено въвеждащо слово от самия Мартин, възбуждаха и много въпроси. Например, лекцията на Дафина Димова от Варна за рисунките на купола на първия Гьотеанум, тълкуването им, размислите, които тези рисунки предизвикаха у нас, разглеждането им – отначало от компютъра, а после и от снимките на рисунките, които

тя подари на групата, всичко това беше едно чудесно начало на лекционния цикъл. С голям интерес изслушахме лекцията на Йорданка Кръстева за преподаването на античното изкуство в горния курс на валдорфското училище, която беше съпроводена с дълго работене с глина. Всички се захванахме да изработим "Валдорфската Венера" и тези наши "Венери" украсяваха до края терасата на Къщата. Специално за семинара през уикенда дойде от Пловдив Радослав Радев и ни изнесе много интересна лекция за съвременните технологии и проявата на Ариман. Разнообразни бяха и трите лекции на Доминик, като например тази за етера, и т.н. Специално искам да отбележа лекцията на Мартин за следите на Орфей по нашите места, богата на много нова информация, изпъстрена със забележителни артефакти, повечето намечени из тракийските могили от самия него... Цялото това разнообразие и тази информация, както и новите гледища по темите, всичко това направи семинара много стойностен.

Освен с обогатяването с нови познания и познанията, семинарът в Приселци помогна за създаване на истинска социална среда и обичуване и показва как става това. Като се почне от първото кафе сутринта, преди заниманието с книгата, след това – набързо приготвения обяд, защото всеки следобед младежката група "яхваше колите", подбираще и местните тийнейджъри и отиваше на разни места по морето (ту на лодка до Калиакра, ту на "дивия" плаж), та се стигне до пищните вечери след поредното занимание, през целия ден под разкошната лозница на грамадната тераса пред къщата царуваше атмосфера на разбирателство, доверие и искрена веселба. Първите вечери имаме удоволствието да вкусим от изисканите френски блюда приготвени с умение от Прюн, дъщеричката ѝ Клое и Доминик. После, през останалите дни и вечери се включи и българската група. В тихите следобеди, когато "младите" бяха на плажа, ние с майката на Дафина, чудесната Кичка, се чувствахме като две магьосници в обширната кухня на Къщата и, покрай слад-

ките разговори, приготвяхме нашите български вкусоти. А на вечерята от всички страни се чуваха гръмки възгласи: "Ах, колко вкусно! Bravo! Искаме още!" После Мартин поканваше малката Богдана да свали китарата и тя, в съпровод на романтичния оркестър на щурците, озвучаваше сладките разговори на пищната трапеза... докато почваха гръмките смехове... И така всяка вечер до късни доби. После почти всички колективно и тийнейджърките Клое, Виктория и Богдана се включваха в разстребването на кухнята...

Трябва да призная, че създадената от Мартин творческа атмосфера ме провокира да се включа в последните вечери в непредвидени по програмата изпълнения. И след първото ми участие с представяне на българска любовна лирика, реших за финалната вечер да приготвя малка беседа за значението на интерпретаторското изкуство и как то провокира творческия заряд у всеки човек, което илюстрирах с още изпълнения от моя репертоар от андерсенови приказки, българска лирика и басни...

Заслугата за създадената творческа атмосфера по време на този приморски семинар изцяло принадлежеше на Мартин, който беше "душата" на това чудно преживяване през тези августовски дни и вечери в уютната гостоприемна къща на Бриджит. Чудесната идея и импулс на Мартин Атанасов да осъществи подобен семинар, освен като пример за включване на младите участници в антропософския живот, може да ни накара да се замислим за търсене на нови форми за антропософска работа, в която да се включват и нови участници.

Поздравявам Мартин за организацията в провеждането на семинара и амбицията да покаже истинско творческо дръзновение в осъществяването му. Пожелавам му този творчески импулс да не го напуска, въпреки трудностите, които неизбежно се появяват.

Богдана Вульпе

Нова книга

Доцент д-р Иванка Кирова, к.м.н. е пионеру нас в научната разработка, внедряването и популяризирането на направлението за природосъобразен живот, както и на източните методи за масаж, особено на акупресурата.

Известна е като водещ преподавател в тази специалност, а също и в областта на физиотерапията и рехабилитацията в Катедрата по физикална медицина и рехабилитацията при Медицинския университет - София. Обучила е цяла школа от лекари, кинезитерапевти, рехабилитатори, масажисти и др.

Доц. Кирова е популярно име в България, особено в разработката на профилактиката и лечението с естествени природни фактори и природосъобразен живот. В споменатите погоре направления са дисертацията ѝ, научните и научно-популярните ѝ трудове.

Книгата "Природосъобразен живот" е много актуална сега, когато нуждата от здрави познания на съвременния човек за връщане назад към природата стават важна жизнена потребност. Поднесена под формата на разговор с въпроси и отговори, книгата-справочник

запознава читателя с богата информация за природосъобразен живот. Тя е уникална с многообразието и широкият обхват на природни средства не само за постигане на духовно, психическо и физическо здраве, но и за тяхното развитие и усъвършенстване. Застъпени са въпроси относно хигиената на емоционалния и психическия живот, методите и практиките на духовно усъвършенстване, природосъобразното хранене, правилното дишане и необходимото движение, биоритмите, самомасажа и акупресурата, цвето, музико и ароматолечението и др.

Разгледани са някои проблеми на профилактиката и закаляването, както и природолечението на често срещани заболявания.

Практическата насоченост прави справочника полезен за всеки човек, защото в него той може да намери нещо полезно за здравето си, което лесно сам да прилага всеки ден. Книгата е незаменима като справочник във всяка домашна библиотека за най-широк кръг читатели.

Работа с приказки

Когато казваме, че Антропософията е начин на живот, а не просто теория, сбор от понятия и идеи, това често може да остане неясно и трудно за хората четящи книгите на Рудолф Щайнер. Как да превърнем идеите в начин на живот и това да бъде нещо реално и плодотворно? Как да извлечем живите връзки между нещата и понятията и в тях да заструим и да пулсира животът?

Един начин е да се опитаме да смаляваме голямото, едрото, необозримото до малки, конкретни неща и после да търсим връзките между тях.

Как Антропософията работи чрез нас в днешния живот? Като създава в нас вътрешната воля да бъдем напълно съзнателни за всичко, което вършим. Като че ли израстваме едно състояние на превъзможване на чувството и достигане на съзнанието. Това не значи да пренебрегваме сърцето си.

И ние възрастните, които винаги сме малко или много болни, можем да се запитаем как да постигнем оздравяването си. Отговорът е: с любящ хумор. Ако вече сме придобили този любящ хумор, значи, че вече малко се разхождаме по нашето небе и знаем, че има нещо повече от тоя свят, в който човечеството може

да бъде само болно. Душата ни започва да си спомня откъде идва и заприличаваме все повече на малкото дете, което има способността да си спомня за духовния свят.

Ариманическото влияние на нашата култура ни храни все повече с камъни вместо с хляб. Това убива децата ни и детето в нас и мнозина се мъчат да избягат от тази действителност чрез алкохол, наркотици, работохолизъм и депресии. И това все повече ни отделя от другите хора и от света и засилва копнеж за духовна топлина. Все по-засилващ се индивидуализъм. И тогава казвам: "Вижте колко отрицателно се отнася този човек с мен..." Но аз мога да се опитам да подхожда с любящ хумор и да си помисля: той показва болестта си, която и аз имах доскоро. Затова нека се опитвам да действам сякаш това нещо го няма и да говоря на реалното същество в него. Трябва все повече да съзнаваме кое е действителното в човека. И това наше чувство е от такова фино вещество, че веднага схваща дали се доближаваме до него с разбиране и то веднага ще разбере света на истинските образи. Много от старите приказки изхождат от този свят на фините качества.

Така чрез приказките на братя Грим ще се опитаме да се срещнем един с друг в този свят

на фини качества. Защо в тях? В много от тях се намира най-дълбокото християнско качество на Възкресение и като минаваме през тях заедно без да избягваме лошото, смъртта, без да се оттегляме от Земята и нейните изкушения, стигаме до Възкресението. Точно в тези приказки има много хумористични и изненадващи образи и те рядко са драматични, а говорят на детето в нас. Точно това е свързано с любящия хумор. Те винаги носят удоволствие и палавост. Това означава, че има много надежда, мъдрост която има поглед, както към миналото така и към бъдещето.

Ако желаете да изживеете с нас това приказно приключение, можете да участвате в семинара за пътя на посвещението чрез работа с приказката.

Начало – 25 септември 2009 г. от 17:30 ч. на ул. "Цар Симеон" 55. Водещ – Светла Бисерова.

Занятията ще се проведат на всеки три седмици на следните дати – 25.09, 15.10, 05.11, 26.11, 17.12, 02.01, 28.01, 18.02, 11.03, 01.04, 22.04, 13.05, 03.06, 24.06.

АНТРОПОСОФСКИ УЧЕБНИ ГРУПИ

Благоевград

Работна група по приложна Антропософия

д-р Стоян Везенков, тел. 0896 - 650 563
E-mail: vezenkov_neuro@abv.bg
Работа по Валдорфска и лечебна педагогика, бидинамично земеделие, евритмия, антропософска медицина и др.
2700 Благоевград, бул. "Васил Левски" 13

Плевен

Антропософска група "Светилник"

Галина Трифонова
тел. (064) 840 564; 0888 632 206
През четвъртък от 19:00 ч. работа по книгата "Въведение в тайната наука", Курса по лечебна педагогика и работа с биографията..

София

Група "Михаил"

Лалка Фингарова
тел. (02) 689 949; (02) 980 84 64
Всяка събота от 16 ч. работа по темата на годината: "Еволюцията в светлината на истината" и "Кармични отношения II".

Работа с биографията, социална художествена терапия и работа с приказка

Светла Бисерова, тел. (02) 988 01 78
Малки групи в удобно време по заявка.
1000 София, ул. "Цар Симеон" 55

Антропософски кръг "Аристотел"

Доц. д-р Иванка Кирова, Тел. (02) 831 78 74
Два пъти месечно в четвъртък.
Свободно избрани антропософски теми.
1303 София, ул. "Брегалница" 82

Група "Рудолф Щайнер"

Александър Бояджиев
тел. (02) 873 20 27
1113 София, ул. "А.П. Чехов" № 24, ет.5, ап.6
Всяка неделя от 17 ч. работа по "Годишният кръговрат и четирите големи празника", Р. Щайнер

Социална художествена терапия

Нина Стамова, тел. (02) 987 53 60
1000 София, ул. "Хан Крум" 8

Група "Космософия"

Лиана Антонова, тел. (02) 856 67 35
1618 София, ж.к. "Бъкстон", бл.3, вх.В, ап.51
Всяка неделя от 15 ч. работа по "Апокалипсисът на Йоан" от Р.Щайнер, както и занимания с основните упражнения за езотерична подготовка и правилна подготовка за медитация. (Поради чести обаждания с въпроси, Лиана Антонова обявява, че всеки е добре дошъл, но само при условие за силна духовна мотивация и постоянство в посещенията. Приемът се осъществява чрез писмо или телефонно обаждане, а после интервю за преценка.)

Група "София"

(начална антропософска група)

Васил Назъров, тел. (02) 885 61 78; 0878 817 417
ул. "Ген. Паренсов" 47 (вътрешна сграда)
През седмица в неделя от 11:00 часа, работа по "Въведение в тайната наука" на Р. Щайнер

Стара Загора

Група "Антропос-София"

Дора Петрова, тел. (042) 643 500
Всяка сряда от 19:00 ч. - тема на годината и "Кармични отношения II".
6000 Стара Загора, ул. "К. Ганчев" 41, ет.2

Група "Рудолф Щайнер"

Веселина Велкова, тел. (042) 623 368
Всеки вторник, работа по темата на годината и "Мистериите драми".
6000 Стара Загора, ул. "К. Ганчев" 41, ет.2

Група за начинаещи

Иглика Ангелова и Йордан Димитров
тел. 0897 657 298; 0885 059 789
Всеки понеделник от 19:00 ч. работа по книгата на Рудолф Щайнер "Как се постигат познания за висшите светове".

Социална художествена терапия (арт-терапия)

Дочка Колева, тел. (042) 621 330; 0886 824 715
Два пъти месечно в четвъртък.

Търговище

Група по лечебна педагогика

Константин Адамов
ул. "Митрополит Андрей" 85, вх.Ж, ет.4, ап.12
тел.: (0601) 811 07; (0899) 609 516
Работа по курса по лечебна педагогика

Ямбол

Група "Светлина"

д-р Ива Манева, тел. 0887 179 057
E-mail: svetlina05@abv.bg
Всяка сряда от 18 ч. работа върху темата на годината и "календар на душата".

ПОКАНА

АОБ кани всички свои членове и приятели на празника Михайловден, който ще се проведе на 27 септември (неделя) от 13:30 ч. в Антропософския дом в Стара Загора на ул. "Кольо Ганчев" 41А.

Празникът включва:

- Музикално въстъпление
- Приветствие от Председателя
- "12-те жеста на Архангел Михаил" – 2 лекции от Георги Христов и Йордан Димитров
- Почивка – 15 минути
- Разговор в кръг на тема "Душевната смелост"

Заповядайте!

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

Светла Бисерова, Веселина
Велкова, Васил Назъров

Адрес:
1000 София,
ул. „Цар Симеон“ 55
Светла Бисерова

тел.: (02) 980 84 64; 988 01 78
имейл: vestnik@aobg.org
уебсайт: www.aobg.org

За съдържанието на публикуваните материали, отговорност носят единствено техните автори.